

STORE NORSKE SPITSBERGEN KULKOMPANI

AKTIESELSKAP

BERETNING FOR 49. DRIFTSÅR 1964—65

49.

ÅRSBERETNING

*Store Norske Spitsbergen
Kulkompani*

A K T I E S E L S K A P

DRIFTSÅRET

1. APRIL 1964 : 31. MARS 1965

J. W. EIDES BOKTRYKKERI

REPRESENTANTSKAPET 1964—65

ORDFØRER: *H.r.advokat Gunnar Greve sr.*

WISEORDFØRER: *Advokat Per Brandt Hansen, Bergen*

Direktør Erik Anker, Oslo
Skipsreder Kjell Bruusgaard, Oslo
Direktør Joh. Danielsen, Bergen
Ingeniør Rasmus Figenschou, Bergen
H.r.advokat Gunnar Greve sr., Bergen
Skipsmekler Halfdan Grieg, Bergen

Advokat Per Brandt Hansen, Bergen
Skipsreder Johan Horn, Bergen
Direktør Egill Langlo, Bergen
Generalkonsul Erling Lind, Oslo
Kjøpmann Edv. Riisøen, Bergen

STYRET 1964—65

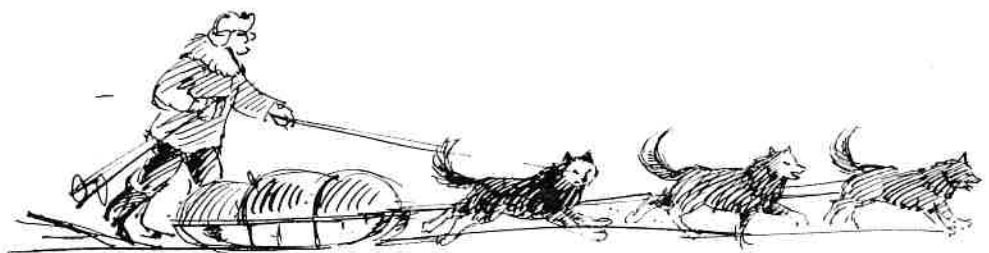
FORMANN: *H.r.advokat Henrik Ameln*

WISEFORMANN: *Direktør Ivar Lund*

H.r.advokat Henrik Ameln, Bergen
Fylkesmann Lars Evensen, Kristiansand
Stortingsmann Helge Jakobsen, Tromsø
Fylkesmann Mons Lid, Bergen
Direktør Ivar Lund, Bergen

ADMINISTRASJONEN 1964—65

Direktør Atle Bjørkum
Direktør Knut Deinboll

STYRETS BERETNING

for driftsåret

1. april 1964 — 31. mars 1965

GRUBEDRIFTEN. I Longyearbyen overvintret i 1964/65 923 personer. Av disse var 677 direkte tilknyttet driften, de resterende 246 representerte familiemedlemmer og statens ansatte. Det var i alt 135 barn under og i skolepliktig alder.

Produksjonen i driftsåret utgjorde 435.409 tonn mot budsjettert 400.000 tonn. Skipningskvantum utgjorde 388.378 tonn og eget kullforbruk 15.787 tonn.

Tilgangen på vante grubearbeidere var tilfredsstillende og gjorde det mulig sammen med større tilslutning til den etablerte ferieordning å øke sommerproduksjonen utover det budsjetterte. I tidsrommet mai/september ble det produsert ca. 125.000 tonn mot forutsatt ca. 95.000 tonn.

Det vesentlige av produksjonen foregikk i Olav V's grube. Det ble dog også igangsatt en mindre produksjon i grube II samt drevet oppfaring i grube IV.

For en kortere periode ble det satt i gang prøvedrift på strosse A5 med Huwood lastemaskin kombinert med panserconveyor. Hensikten var om mulig å finne et alternativ til skrapelasting med henblikk på økning av produksjonseffekten. På grunnlag av den erfaring som er innvunnet vil forsøkene med denne driftsform bli ført videre.

Medlemmer av selskapets styre og administrasjon besøkte Longyearbyen i juli 1964 og i mars 1965. Besøket i mars skjedde med fly og er formentlig det første styrebesøk som har funnet sted i et tidsrom med full produksjon og med fullt mannskap.

Under styrebesøkene ble det foretatt befaringer i Olav V's grube, av uteanlegg og bysamfunn. Viktige problemer i forbindelse med fremtidig drift ble belyst og diskutert med den stedlige administrasjon. Det ble foretatt befaring av pågående arbeider i forbindelse med undersøkelser av kullfelter som tilhører Den norske Stat (Grube VII).

Disse undersøkelser er utført av vårt selskap i samarbeid med staten som har finansiert dem.

Det endelige resultat av undersøkelsene foreligger ennå ikke, men de foreløbige resultater tyder på at man i de nevnte felter står overfor en kullkvalitet som byr større problemer i forbindelse med oppredning enn man tidligere har hatt.

Det nye oppredningsverk for våre kull er nå kommet i drift. Byggearbeider og montasje ble stort sett gjennomført etter programmet og innenfor fastlagt terminplan. Prøvekjøring og innkjøring fant sted i løpet av høsten, og verket i full drift har svart til de forventninger man har stillet til det. Driften av kraftstasjonen, taubane, skeideverk, kraner og lasteanlegg forløp uten større forstyrrelser.

De planlagte forbedringer av lasteanlegget er fullført i løpet av vinteren. Disse forbedringer har gjort det mulig å øke tonnasjestrørelsen vesentlig samtidig som lastekapasiteten er øket fra 400—800 tonn pr. time. Dette vil innebære visse innsparinger på fraktsektoren.

Forholdet mellom ansatte og bedriftsledelse har vært meget godt og tilgangen på vante grubearbeidere for vinterdriften var tilstrekkelig.

SALG OG SKIPNING. Den stabiliseringstendens som en syntes å kunne spore på det europeiske kullmarked gjennom de siste år er igjen blitt avløst av en usikkerhet som ikke lover godt.

Det inter-europeiske samarbeid på politiske og handelspolitiske områder, herunder også på kullsektoren, har møtt store vanskeligheter. Det er for tiden overskudd av energi som tilbys

i form av vannkraft, olje, jordgass og kull. I dette billede står vest-europeisk kulldrift med sine relativt høye produksjonsomkostninger ikke særlig sterkt konkurransemessig.

I første rekke er det olje og jordgass som byr skjerpet konkurranse på det europeiske energimarked og dernest kull fra øst-europeiske land og fra U.S.A. Litt lenger frem må en for alvor regne med atomenergiens kommersielle inntreden på markedet.

På denne bakgrunn må en regne med meget sterk konkurranse på energimarkedet i de kommende år der kullenes plassering i bildet vil by på vanskeligheter. For vårt selskaps vedkommende har utviklingen ennå ikke fått konsekvenser for avsetningen, idet vi solgte hele vår produksjon på et tidligere tidspunkt og til priser som lå noe over fjorårets.

Det samlede skipningskvantum i 1964 var ca. 388.000 tonn som fordelte seg med 278.000 tonn til Norge og 110.000 tonn til utlandet. Av våre norske kunder avtok Norsk Koksverk A/S 150.000 tonn og handelsimportørene i Nord-Norge 78.000 tonn, mens de resterende ca. 50.000 tonn ble levert til norsk metallurgisk og annen industri.

Norsk Koksverk A/S som er vår største avtaker, er for så vidt angår koks, nå kommet i produksjon. Den koks som produseres av våre kull i blanding med utenlandske prøvekjøres for tiden ved Norsk Jernverk A/S og mindre partier har vært levert som prøve til andre formål.

Utfallet av disse prøver vil være avgjørende for koksens fremtidige avsetningsmuligheter og dermed også av vesentlig betydning for vårt selskaps fremtidige salgsmuligheter.

I tråd med denne tankegang har vi knyttet kontakt med Selskapet for Industriel og Teknisk Forskning (SINTEF), Trondheim samt utenlandske spesialister med henblikk på inngående undersøkelser av våre gjenværende kullfelters anvendelighet som basis for koksproduksjon.

Transporten til og fra Svalbard har i år som tidligere vært utført av Jacob Kjøde A/S. Den overgang til anvendelse av større tonnasje som er mulig gjort derved at vi har fått større mottakere med moderne lossekapasitet har vi fulgt opp ved å bygge ut våre lasteanlegg i Longyearbyen.

Omtrent halvparten av det totale skipningskvantum ble i år skipet i båter over 12.000 tonn.

Issituasjonen i skipningssesongen 1964 bød på visse vanskeligheter ved sesongens begynnelse, men var ellers tålig bra og skipningene kunne gå kontinuerlig fra begynnelsen av juni til siste båts anløp av Longyearbyen 22. november.

Brødr. Jakobsens Rederi A/S, Tromsø ytet assistanse ved åpningen av skipningssesongen med sin båt «Norsel». Ved vennlig imøtekommenhet fra den russiske grubeledelse i Barentsburg fikk vi likeledes i en kortere periode assistanse fra den russiske isbryter «Kaptein Voronin».

REGNSKAP. Revidert regnskap for driftsåret 1. april 1964 til 31. mars 1965 fremlegges.

Vinnings- og tapskonto er gjort opp med et brutto driftsoverskudd på kr. 4.398.364,96. Avskrivninger på faste aktiva — herunder avskrivninger på tidligere aktiverte oppfaringsarbeider — er belastet regnskapet med kr. 4.335.185,36. Skatter er avsatt med kr. 36.768,—. Årets netto driftsoverskudd kr. 26.408,60 er foreslått tillagt reservefondet.

Det er i regnskapsåret produsert 435.409 tonn kull mens skipning og eget forbruk var på 404.165 tonn. I regnskapsåret er således kullbeholdningen øket med 31.244 tonn.

Kullbeholdningen pr. 31/3—65 er vurdert etter samme retningslinjer som i forrige års regnskap. Det samme gjelder beholdningen av driftsmateriell.

Selskapet har adgang til å foreta større avskrivninger på faste aktiva, men årets regnskapsførte avskrivninger ansees å være forsvarlige.

Av tilgangspostene under faste aktiva nevnes følgende større poster: Kostnader ved fullføring av rensaneanlegget er regnskapsført med kr. 1.300.000,—, til forbedring av lasteanlegget er medgått kr. 143.000,—, til vei, vann og diverse bygningsmessige arbeider, herunder utbedring av de tidligere brannskader i daganlegget i grube II, er medgått kr. 237.000,—, til grube-maskiner er medgått kr. 352.000,—, til rullende materiell kr. 317.000,—, til inventar i foretninger kr. 62.000,— og til diverse anskaffelser kr. 8.000,—. I alt er således regnskapsført tilgangsposter på Svalbard med kr. 2.419.000,—.

I alt har selskapet siden 1945 investert 86,5 mill. kroner på Svalbard. Til ansatte er det i samme tidsrom utbetalt i direkte arbeidslønn og sosiallønn ca. kr. 282,6 mill., hvorav i driftsåret 19,7 mill. kroner. Det totale skipningskvantum siden krigen utgjør 5,8 mill. tonn (inkl. Svea), hvorav til utlandet 1,9 mill. tonn. Valutainntektene ved utenlandssalgene etter krigen ekvivalerer 202 mill. kroner.

Av selskapets statsgaranterte driftskreditt på inntil 9 mill. kroner var det ved regnskaps-årets utløp nyttet kr. 5.030.000. Garantien utløper ved utgangen av 1965. For å kunne finansiere de betydelige beholdninger av driftsmateriell, kull og utestående fordringer og samtidig gjennomføre de investeringer selskapet har besluttet og igangsatt, er forlengelse av garanti-tiden nødvendig. Søknad i denne forbindelse er sendt Det kgl. Industridepartement.

SOSIALE FORHOLD. Forbedringen av boligforholdene i Longyearbyen ble ført videre i løpet av driftsåret.

Av større arbeider nevnes: Ombygging og modernisering av arbeiderbolig i Sverdrupbyen, modernisering av formannsmessen og delvis også funksjonærmessen samt innredning av nye leiligheter og av formannshuset.

Planer for skole og idrettshall som nevnt i forrige årsberetning har ikke kommet til utførelse da spørsmålet om et samarbeid med myndighetene ennå ikke har fått sin avklaring.

FORHOLDET TIL STATEN OG UTENLANDSKE SELSKAPER

De forhandlinger med Staten som er omtalt i forrige års beretning har inntil nå bare ført til resultater på begrensede felter.

Den opprinnelige basis for disse forhandlinger var det faktiske forhold at vårt selskaps drivverdige kullreserver på Svalbard vil ta slutt i overskuelig fremtid mens Staten er eier av kullfelter slik beliggende at de naturlig kan effektiviseres over våre etablerte anlegg i Longyearbyen.

En av forutsetningene for et samarbeid mellom Staten og vårt selskap var at Statens kullfelter inneholdt tilstrekkelig kull av samme kvalitet som de hittil kjente Longyear-kull. Dette var en forutsetning som det var ønskelig å få verifisert ved en nærmere undersøkelse av de aktuelle kullfelter. Etter overenskomst med Staten v/Industridepartementet og med bevilling fra Stortinget har vårt selskap foretatt innslag av prøvestoller i de kullfelter det gjelder. Kullprøver fra disse innslag viser at kvaliteten av kullene i Statens felter både med hensyn til aske og svovel er ugunstigere enn tidligere antatt.

Dette betyr ikke at feltene må ansees som ikke drivverdige, men innebærer mer kompliserte oppredningsproblemer enn man tidligere har hatt med å gjøre. Særlig får dette relasjon til Norsk Koksverk A/S' prospektive anvendelse av kullene fra de nye felter. Hele problemkomplekset er av en art som vil gjøre det nødvendig med ganske omfattende og tidkrevende undersøkelser for å komme frem til en teknisk/økonomisk løsning.

I denne nye situasjon har vårt selskap fremmet den tanke overfor statsmyndighetene at vår grube VI åpnes med henblikk på å holde kontinuerlig kulldrift i gang på Svalbard frem til avklaring foreligger med hensyn til drivverdigheten av Statens egne kullfelter. Ifølge foreløbige beregninger kan grube VI gi kullreserver frem til 1978 basert på en produksjon av ca. 400.000 tonn pr. år.

Vår forutsetning for denne tanke er at Staten finansierer åpningen av grube VI og sikrer økonomisk drift ut fra nasjonale interesser av kontinuerlig foretaksomhet på Svalbard. En konkretisering av denne tanke i form av et forslag til Staten er for tiden under utarbeidelse.

Når det gjelder vårt forhold til det amerikanske oljefirma Caltex som er omtalt i forrige årsberetning, er situasjonen den at undersøkelser med henblikk på oljeforekomster på Svalbard har pågått i forskjellige faser gjennom driftsåret, og vi har all grunn til å tro at boreriger av i alle fall ett hull vil ta til og muligens være fullført i løpet av 1965.

Det russiske grubeselskap «Arktikugol» som i sin tid henvendte seg til oss vedrørende leie av kullfelter tilhørende vårt selskap har ennå ikke tatt standpunkt til vårt forslag i den forbindelse.

Bergen, den 31. mars 1965
27. september 1965

I styret for

STORE NORSKE SPITSBERGEN KULKOMPANI AKTIESELSKAP

Henrik Ameln   *Lars Evensen*   *Helge Jakobsen*   *Mons Lid*   *Ivar Lund*
formann

REGNSKAP 1964 - 1965

VINNINGS- OG TAPSKONTO 1/4 1964 - 31/3 1965

	1964/65	1963/64
Produksjon (tonn)	435.409	388.470
		(1.000 kr.)
Produksjonsinntekter	34.959.055,34	30.583
Direkte produksjonskostninger (ekskl. lønn stigere og formenn)	18.666.483,49	16.561
Bysamfunns- og andre sosiale omkostninger på Svalbard	5.740.508,74	5.251
Administrasjonskostn. Svalbard inkl. lønn stigere og formenn	2.773.279,73	2.293
Omkostninger Svalbard total	27.180.271,96	24.105
pr. tonn produksjon 62,43 (62,05)		
Brannassurans m.v.	189.629,10	158
Kulleksportavgift m.v.	280.407,—	260
Pensjoner, pensjonsforsikring	557.804,32	168
	28.208.112,38	24.691
Administrasjons- og salgsomkostninger Norge	1.343.473,82	1.330
Godtgjørelse til representantskap, styre og forretningsførere	228.978,20	220
Driftsomkostninger total ekskl. renteutgifter pr. tonn prod.	29.780.564,40	26.241
Brutto driftsoverskudd grubedriften, ekskl. renteutgifter	5.178.470,94	4.342
Andre inntekter (Strandgaten 209)	308.723,44	307
	5.487.194,38	4.649
Fragår: Renteutgifter netto (inkl. renter Strandgt. 209)	840.421,67	931
Avsatt til dekning av eventuelle tap på fordringer	248.407,55	0
Brutto driftsoverskudd	4.398.364,96	3.718
Avskrivninger	4.335.188,36	3.692
	63.176,60	26
Avsatt til skatter	36.768,—	16
Netto driftsoverskudd som foreslås tillagt reservefondet	26.408,60	10

AKTIVA

BALANSE PR. 31/3 1965

PASSIVA

	1964/65	(1.000 kr.) 1963/64		1964/65	(1.000 kr.) 1963/64
Land- og gruberettigheter	1.789.000,—		Aksjekapital	9.600.000,—	9.600
— årets avskrivninger	227.000,—	1.789	Reservefond, saldo pr. 1/4—64	1.911.386,88	1.911
Åpnings- og oppfaringarbeider	6.715.000,—		Tillegg: Overskudd 1964/65	26.408,60	
— årets avskrivninger	1.345.000,—	6.715	Fond til sosiale formål på Svalbard I	37.630,91	
Bygninger og bygningsmessige anlegg	10.443.960,—		Fond til sosiale formål på Svalbard II	29.013,52	66
+ tilkommet 1964/65	1.680.279,51		Avsetning til utbedring brannskade grube II	115.552,—	
— avgang 1964/65	168.409,75		Fragår: Utbedret 1964/65	115.552,—	115
— årets avskrivninger	11.955.829,76	10.444	Partialobligasjonslån og annen pantegj. på selskaps eiendommer	0	
Maskiner, transportmaterieill o.l.	1.734.949,76		Svalbardpenger i sirkulasjon	18.484.584,88	18.585
+ tilkommet 1964/65	587.900,—	10.444	Avsetning til påløpne skatter	1.282.333,40	1.293
— årets avskrivninger	738.638,60		Andre kreditorer inkl. gjeldsforpliktelser og forutsatt eget arbeid i anledning fullføring av nytt rensaneanlegg (Herav kassakredittgjeld 5.030.417,51.)	45.000,—	30
Sum anlegg Svalbard	1.326.538,60		Garantiansvar	14.350,—	
Faste eiendommer Norge	725.338,60	588	Diskonteringsansvar 664.917,48	12.727.054,28	22.053
— avgang 1964/65	5.220.675,06	19.536			
— årets avskrivninger	15.000,—				
Øvrige driftsmidler Norge	5.205.675,06	5.221			
— årets avskrivninger	110.300,—				
Beholdning driftsmaterieill	492.600,—	492			
Beholdning salgsprodukter	192.600,—				
Andeler i andre selskaper	3.263.610,44	2.738			
Verdipapirer	13.122.947,50	11.016			
Kullkunder, beredskapslager og andre debitorer	100.301,—	100			
Lån til ansatte	5.000,—	5			
Forskudd til leverandører	3.560.207,62	13.713			
Kassabeholdninger inkl. Svalbardpenger	125.799,83	811			
Innstående i bank og på postgiro	13.841,—	21			
	3.699.848,45	53.653			
	732.813,41				
	69.436,61				
	44.143.412,47				

Bergen, 31. mars 1965
27. september 1965

I styret for

STORE NORSKE SPITSBERGEN KULKOMPANI AKTIESELSKAP

Henrik Ameln   Lars Evensen   Helge Jakobsen   Mons Lid   Ivar Lund

formann

Regnskapet er revidert av meg. Jeg viser til revisjonsberetning avgitt den 24.9.65.

Hans L. Markussen
statsaut. revisor

Ahle Bjørkum
direktør

Knut Deimboll
direktør

Lars Teigland
økonomisjef

44.143.412,47
53.653

*F*oranstående årsberetning med vedbe-
tet utdrag av Vinnings- og Tapskonto
er godkjent i representantskapsmøte i
dag til fremleggelse på generalforsamlin-
gen med innstilling om at regnskapet
godkjennes og at styret bevilges ansvars-
fribet for forretningsførselen.

*Den ordinære generalforsamling er beslut-
tet avholdt torsdag den 28. oktober 1965
klokken 13 på selskapets kontor i Strand-
gaten 209, Bergen.*

Bergen, den 27. september 1965

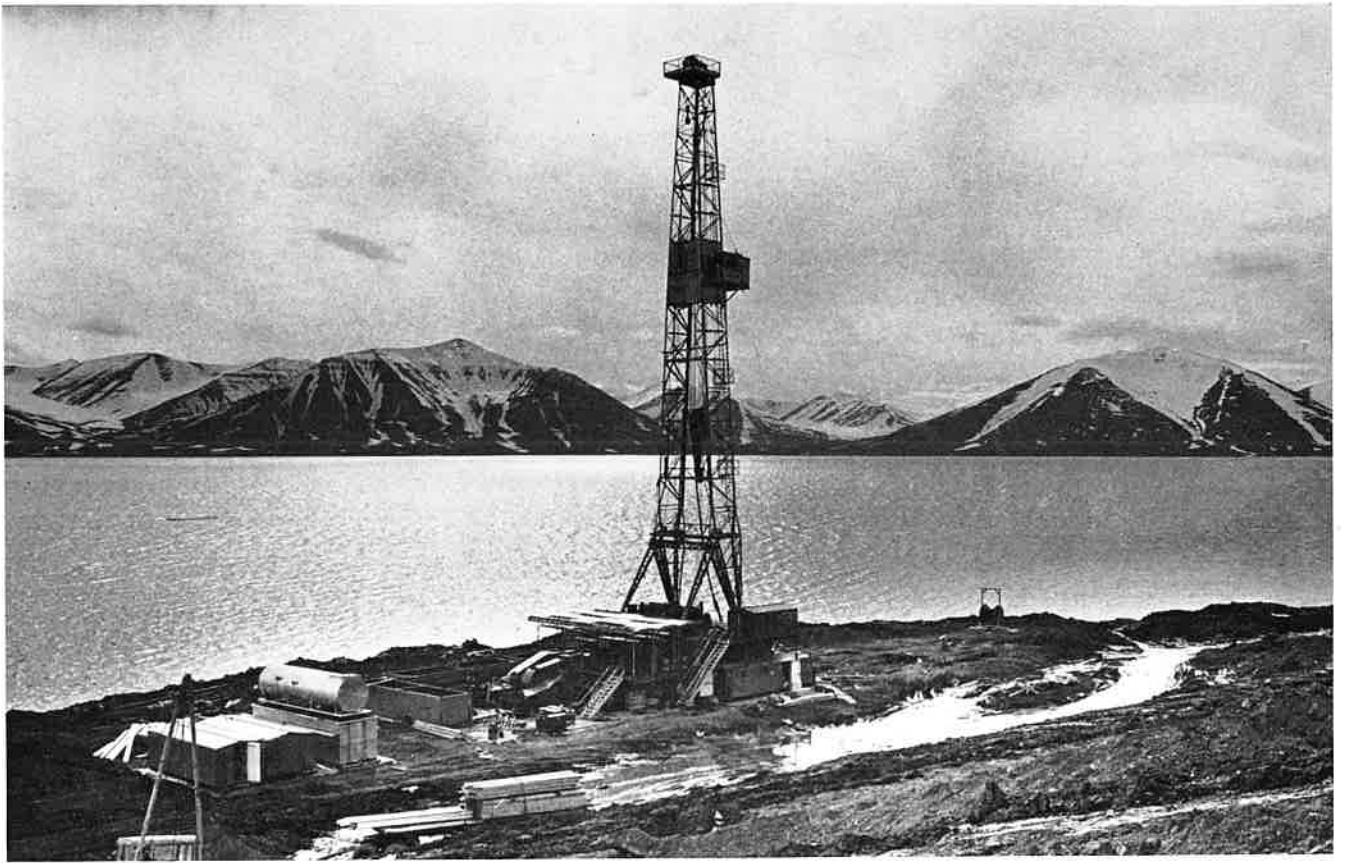
GUNNAR GREVE Sr.
Representantskapets ordfører

BILDER OG KART

1

2

3

1 Fremtidsutsikter?

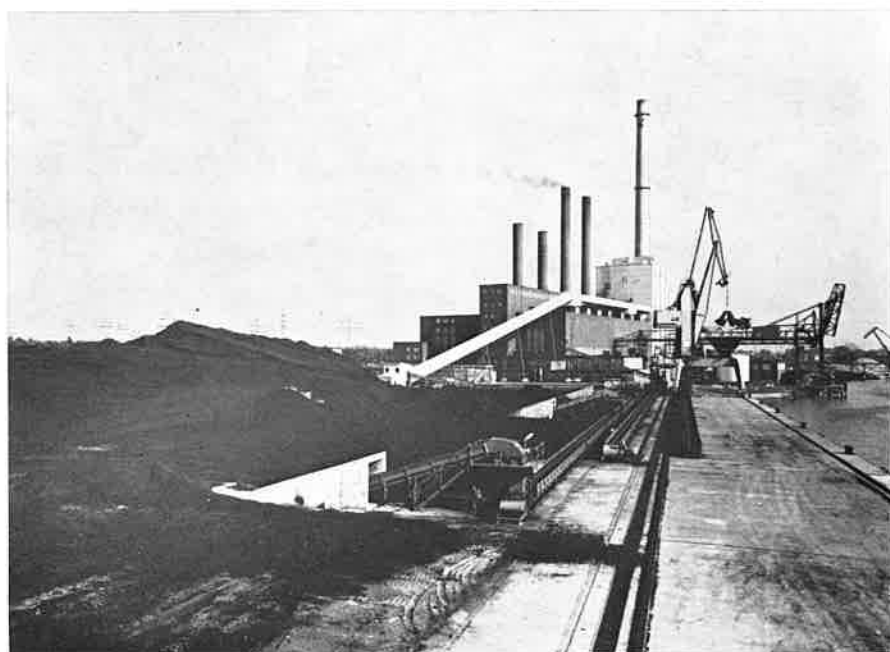
2 15.000-tonner
under lasting

**SELSKAPETS
STØRSTE
KUNDER:**

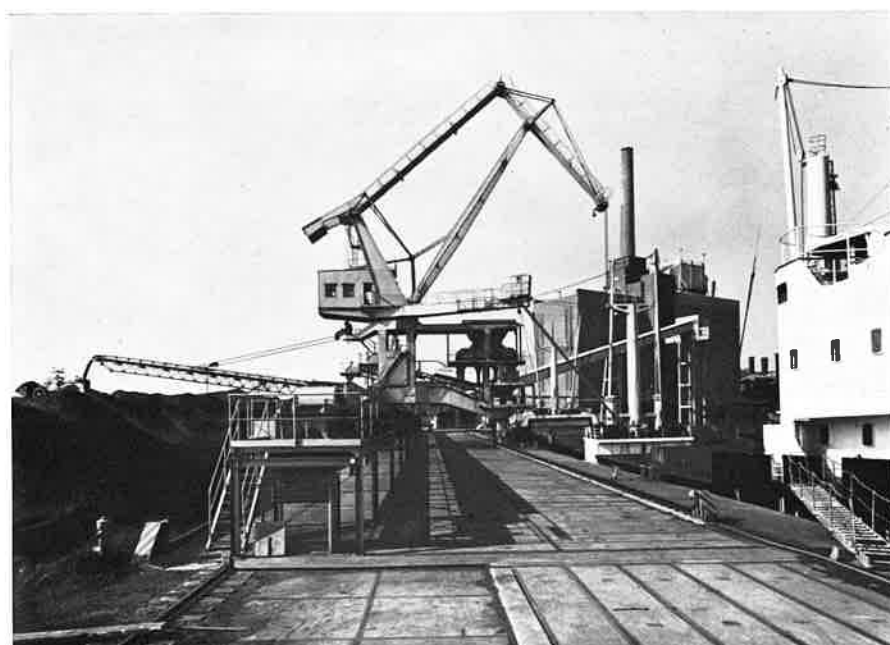
3 Norsk Koksverk A.S, Mo i Rana

4 Kraftwerk Siems, Tyskland

5 Kraftwerk Herrenwyk, Tyskland

4

5

